

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

01 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători:

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță,
Valentina Clevadi, Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de către BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată a BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA împotriva lui Zdraguș Ana, Deleu Valeriu, Moraru Lidia, Lefter Evghenia, Anton Vitalie, Curoș Iustin etc., intervenient accesoriu AEÎC „Boscribaz” cu privire la încasarea sumei debitoare, împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 13 februarie 2013,

C O N S T A T Ă :

La data de 05.11.2012, BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Zdraguș Ion, Caitaz Ana, Pereibinos Vasile, Borcilă Ion, Eftodi Pavel, Stîncaru Vitalie, Deleu Ion, Lupașco Vasile, Budurin Vasile, Panciuc Alexandru, Budurin Andrei, Ceban Galina, Gonța Gheorghe, Scripcari Evghenia, Cornescu Gheorghe, Borș Aliona, Crîșmari Nina, la data de 03.12.2012 a depus cerere împotriva lui Jalbă Natalia, Codreanu Raisa, Grosu Cristina, iar la data de 21.12.2012 a depus cerere împotriva lui Rusu Vera, Deleu Valeriu și la data de 29.01.2013 a depus cerere împotriva lui Lefter Evghenia cu privire la încasarea sumei debitoare.

În motivarea acțiunii reclamantul BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA indică, că conform contractului de credit nr. C/07/0026 din 05.11.2007 reclamantul a acordat AEÎC “Boscribaz” din Ștefanești, un credit în sumă de 1968500 lei, cu termenul final de rambursare la data de 05.11.2009. Totodată, în scopul rambursării creditului acordat a fost încheiat și contractul de fidejusiune nr. 037 F din 07.11.2007 prin care Zdraguș Ana în calitate de fidejutor a garantat rambursarea creditului cu suma maximă de 8540 lei; contractul nr. 102 F din 03.11.2007, prin care Cornescu Gheorghe în calitate de fidejutor a garantat rambursarea creditului în suma maximă de 4270 lei; contractul nr. 024 F din

05.11.2007, prin care Jalbă Natalia în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 140 F din 07.11.2007, prin care Perebeinos Vasile în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 031 F din 05.11.2007, prin care Caitaz Ana în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 045 F din 07.11.2007, prin care Codreanu Raisa în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 10675 lei; contractul nr. 053 F din 07.11.2007, prin care Deleu Ion în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 006 F din 05.11.2007, prin care Eftodi Pavel în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 014 F din 05.11.2007, prin care Budurin Tatiana în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 012 F din 05.11.2007, prin care Panciuc Alexandru în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 147 F din 05.11.2007, prin care Crișmari Nina în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 149 F din 05.11.2007, prin care Gonciar Ion în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 84 F din 05.11.2007, prin care Vangheli Ana în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 143 F din 02.11.2007, prin care Lupașco Vasile în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 015 F din 05.11.2007, prin care Moraru Lidia în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 63 F din 07.11.2007 prin care Rotari Tatiana în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 104 F din 02.11.2007, prin care Curoș Iustin în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 4270 lei; contractul nr. 115 F din 03.11.2007, prin care Budurin Andrei în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului în suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 040 F din 07.11.2007, prin care Stîncaru Vitalie în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 1068 lei; contractul nr. 048 F din 07.11.2007, prin care Botnariuc Larisa în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 107 F din 03.11.2007 prin care Borș Aliona în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 119 F din 02.11.2007, prin care Budurin Vasile în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 70 F din 07.11.2007, prin care Borcila Ion în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 148 F din 02.11.2007, prin care Ceban Galina în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 159 F din 05.11.2007, prin care Gonța Gheorghe în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 106 F din 05.11.2007 prin care Scripcari Evghenia în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 80 F din 05.11.2007, prin care Rusu Vera în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 38 F din 07.11.2007, prin care Grosu Cristina în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma

maximă de 16013 lei; contractul nr. 90 F din 05.11.2007, prin care Deleu Valeriu în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 154 F din 02.11.2007, prin care Anton Vitalie în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 16013 lei; contractul nr. 78 F din 19.11.2007 prin care Lefter Evghenia în calitate de fidejutor a garantat rabursarea creditului cu suma maximă de 4240 lei.

AEÎC „Boscribaz” din Ștefanești nu și-a onorat obligațiunile contractuale privind rambursarea creditului primit și achitarea dobânzii calculate pentru utilizarea lui, fapt pentru care, la data de 18.03.2009 Judecătoria Economică de Circumscripție la cererea creditorului a emis Ordonanța judecătorească nr. 20/e-99/2009 prin care s-a dispus încasarea sumei de 1003243 lei și a taxei de stat în mărime de 15049 lei.

Din motivul că debitorul pînă la momentul actual nu și-a onorat benevol obligațiile de plată, iar orice discuție sau înțelegere se solda cu eșec, consideră întemeiată cererea creditorului de a urmări încasarea datoriei de la fidejursorii Zdraguș Ana, Comescu Gheorghe, Jalbă Natalia, Perebeinos Vasile, Caitaz Ana, Codreanu Raisa, Deleu Ion, Eftodi Pavel, Budurin Tatian, Panciuc Alexandru, Crîșmari Nina, Goncear Ion, Vangheli Ana, Lupașco Vasile, Moraru Lidia, Rotari Tatiana, Curoș Iustin, Budurin Andrei, Stîncaru Vitalie, Botnariuc Larisa, Borș Aliona, Budurin Vasile, Borcila Ion, Ceban Galina, Gonța Gheorghe, Scripcari Evghenia, Rusu Vera, Grosu Cristina, Deleu Valeriu, Anton Vitalie, Lefter Evghenia în temeiul art. 1146 Codul Civil al RM. Nenumăratele propuneri de a lichida datoria pîrîții le-au ignorat.

Reclamantul BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA a solicitat încasarea de la fidejutorul Zdraguș Ana datoria în sumă de 8540 lei, de la fidejutorul Cornescu Gheorghe datoria în sumă de 4270 lei, de la fidejutorul Jalbă Natalia datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Perebeinos Vasile datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Caitaz Ana datoria în sumă de 16013 lei, fidejutorul Codreanu Raisa datoria în sumă de 10675 lei, de la fidejutorul Deleu Ion datoria în sumă de 16013 lei, fidejutorul Eftodi Pavel datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Budurin Tatiana datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Panciuc Alexandru datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Crîșmari Nina datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Goncear Ion datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Vangheli Ana datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Lupașco Vasile datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Moraru Lidia datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Rotari Tatiana datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Curoș Iustin datoria în sumă de 4270 lei, de la fidejutorul Budurin Andrei datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Stîncaru Vitalie datoria în sumă de 1068 lei, de la fidejutorul Botnariuc Larisa datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Borș Aliona datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Budurin Vasile datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Borcila Ion datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Ceban Galina datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Gonța Gheorghe datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Scripcari Evghenia datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Rusu Vera datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Grosu Cristina datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Deleu Valeriu datoria în sumă de 16013 lei, de la fidejutorul Anton

Vitalie datorita în sumă de 16013 lei, de la fidejuserul Lefter Evghenia datorita în sumă de 4240 lei; încasarea de la fidejuseri a taxei de stat achitate în prealabil.

Prin hotărîrea Judecătorei Florești din 09.07.2013 acțiunea depusă de BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA a fost respinsă ca depusă tardiv.

La 04.01.2013, hotărîrea a fost atacată cu apel de către BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA care a solicitat casarea ei cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea privind încasarea de la fidejuseri a sumei maxime garantate, a taxei de stat achitate în prealabil și a altor cheltuieli de judecată să fie admisă integral.

În motivarea apelului a indicat, că concluziile primei instanțe, expuse în hotărîre, sînt în contradicție cu circumstanțele pricinii iar normele de drept material au fost încălcate și aplicate eronat.

La 13.02.2014 Curtea de Apel Bălți a respins apelul declarat de BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA și a menținut hotărîrea Judecătorei Florești din 09.07.2013.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate.

Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

La 04 aprilie 2014, BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 13 februarie 2014 și a hotărîrii Judecătorei Florești din 09 iulie 2013, cu pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii ca nefondată.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a reiterat argumentele de fapt expuse în cererea de apel.

La 07.07.2014 Scricaru E. A depus referință prin care a solicitat respingerea recursului declarat de către BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA cu menținerea deciziei instanței de apel și a instanței de fond.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificînd, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

Conform art. 445 alin (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să-l admită și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit consideră că instanța de apel a judecat apelul cu aplicarea eronată a normelor de drept material, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, eroarea respectivă nu poate fi înlăturată de instanța de recurs.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată că, la 05.11.2012, BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Zdraguș Ion, Caitaz Ana, Pereibinos Vasile, Borcilă Ion, Eftodi Pavel, Stîncaru Vitalie, Deleu Ion, Lupașco Vasile, Budurin Vasile, Panciuc Alexandru, Budurin Andrei, Ceban Galina, Gonța Gheorghe, Scripcari Evghenia, Cornescu Gheorghe, Borș Aliona, Crîșmari Nina, la data de 03.12.2012 a mai depus cerere și împotriva lui Jalbă Natalia, Codreanu Raisa, Grosu Cristina, iar la data de 21.12.2012 a depus cerere împotriva lui Rusu Vera, Deleu Valeriu și la data de 29.01.2013 a depus cerere împotriva lui Lefter Evghenia cu privire la încasarea sumei debitoare.

Instanța de fond a respins acțiunea ca tardivă, soluție menținută și de instanța de apel, care a respins apelul declarat de BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ilegală decizia instanței de apel, deoarece provine din interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Conform art. 533 Cod civil, creditorul poate pretinde executarea obligației, la latitudinea sa, de la oricare din debitori, în parte sau în întregime. Pînă la executarea întregii prestații, rămîn obligați toți debitorii.

Conform art. 1146 al. (1) Cod civil, prin contract de fidejusiune, o parte (fidejutor) se obligă față de cealaltă parte (creditor) să execute integral sau parțial, gratuit sau oneros obligația debitorului.

Conform art. 1167 al. (1) Cod civil, fidejusiunea încetează odată cu stingerea obligației garantate.

Conform art. 1170 Cod civil, fidejusiunea încetează odată cu expirarea termenului pentru care a fost prestată. În cazul în care termenul nu este determinat, fidejusiunea încetează dacă creditorul, în decursul unui an de la scadența obligației garantate, nu a intentat nici o acțiune contra fidejutorului.

În motivarea concluziilor sale privind respingerea acțiunii ca depusă tardiv, instanțele de judecată au invocat că la momentul depunerii cererilor de chemare în judecată a expirat termenul contractelor de fidejusiune, invocînd prevederile art. 1170 al. (2) Cod civil.

Instanța de recurs consideră o astfel de concluzie eronată din următoarele considerente.

Conform pct. 1.1. ale contractelor de fidejusiune, prin contractul de credit nr. C/07/2006 din 05 noiembrie 2007 Banca s-a obligat să acorde Asociației de Economii și Împrumut a Cetățenilor „Boscribaz” un credit în sumă de 1968500 lei, cu scadență la 05 noiembrie 2009.

Conform pct. 2.3.2. din contractul de credit, garanțiile constituite (contractele de fidejusiune) sunt parte integrantă a prezentului contract și sunt valabile pînă la achitarea totală a creditului de către debitor.

Conform pct. 3.2 ale contractelor de fidejusiune, în cazul în care fidejutorul nu va executa obligațiile garantate la propria dispoziție în termenul indicat în cererea de executare, fidejutorul împuternicește în mod irevocabil și fără drept de refuz Banca de a debita în calitate de mandatar oricare din conturile bancare ale fidejutorului aflate la Bancă sau deschise ulterior și de a percepe în calitate de beneficiar sumele obligațiilor garantate. Prezentul mandat poate fi exercitat de Bancă fără îndeplinirea vreunei formalități suplimentare și este valabil până la stingerea obligațiilor garantate.

Conform pct. 7.1. ale contractelor de fidejusiune, contractul de fidejusiune intră în vigoare din momentul semnării lui și acționează până la achitarea deplină a tuturor sumelor obligațiilor garantate în conformitate cu prevederile contractului de fidejusiune. Drept termenul prezentului contract se consideră termenul obligațiilor garantate, din momentul nașterii fiecăreia până la momentul stingerii în temeiul prevederilor contractuale sau a legislației în vigoare.

Din cele relatate rezultă că conform clauzelor contractelor de fidejusiune, contractele acționează până la achitarea deplină a tuturor sumelor obligațiilor garantate.

Deci, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că prin clauzele contractelor de fidejusiune, termenul nu a fost limitat la stabilirea unei date calendaristice, părțile au prevăzut termenul de valabilitate și anume până la achitarea deplină a tuturor sumelor obligațiilor garantate.

Prin urmare, prevederile contractelor de fidejusiune se referă la un termen care este determinabil în funcție de stingerea obligațiilor garantate.

Astfel prevederile art. 1170 al. (2) Cod civil nu au relevanță în litigiul în cauză. Cu atât mai mult că contractele de fidejusiune nu au fost contestate de intimăți, iar ultimii ca fidejusori poartă răspundere față de creditor, în temeiul acestor acte, prin restituirea sumelor debitoriale în limitele indicate în contractele de fidejusiune.

Astfel, Colegiul conchide că instanța de apel eronat a interpretat că în contractul de fidejusiune a fost stabilit nu termenul, dar condiția, apariția drepturilor și obligațiilor fiind puse în dependență de achitarea datoriei de către Asociația de Economii și Împrumut a Cetățenilor „Boscribaz”, adică un eveniment incert. Art. 234 CC indică că actul juridic se consideră încheiat sub condiție când apariția și încetarea drepturilor subiective civile și a obligațiilor corelative depind de un eveniment viitor și nesigur ca realizare.

Respectiv, reieșind din situația de fapt stabilită și conform normelor de drept material enunțate, instanța de recurs consideră că instanța de apel a interpretat eronat normele cu privire la modul de stabilire a termenului fidejusiunii.

Prin urmare, Colegiul conchide că acțiunea depusă de BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA, nu este depusă tardiv.

Astfel, instanța de recurs concluzionează că soluția instanței de apel privind tardivitatea cererii de chemare în judecată este ilegală.

În același timp, Colegiul constată că instanța de apel nu s-a expus asupra fondului cauzei, deoarece a considerat că cererea de chemare în judecată este depusă tardiv.

Avînd în vedere cele constatate, întru garantarea tuturor drepturilor procesuale în mod egal tuturor participanților la proces, drept garantat prin prevederile art. 6 CEDO, conducîndu-se de prevederile art. 432 alin. (2) CPC al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, constatînd o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, a conchis admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 13 februarie 2013 și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

Ținînd cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 13 februarie 2013, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA împotriva lui Zdraguș Ana, Deleu Valeriu, Moraru Lidia, Lefter Evghenia, Anton Vitalie, Curoș Iustin etc., intervenient accesoriu AEÎC „Boscribaz” cu privire la încasarea sumei debitoare și cauza se remite la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Valentina Clevadi

Iuliana Oprea